

Nuri ERANIL (*)

ALACAK ve BORÇ SENETLERİNDE REESKONT UYGULAMASI

1 - GİRİŞ

İşletmelerin sınırsız sayılan yaşam sürelerinin sınırlı uzunlukta belli dönemlere bölünmesi ve her bir dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden ayrı olarak saptanmasını ifade eden dönemsellik kavramı gereği gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve karların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlar ile karşılaştırılması gerekmektedir.

Değerleme ise Vergi Usul Kanununun 258. maddesinde, "Vergi matrahının tespiti ile ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespitidir." şeklinde tanımlanmıştır. Bu maddeden başlamak üzere Vergi Usul Kanununda değerleme ölçekleri ile birlikte hangi iktisadi kıymetin hangi değerleme ölçeği ile değerlendirileceği belirlenmiştir. Bu değerlendirme ölçekleri, tanımda yer alan vergi matrahını tespit etmek ile beraber mali tablolarımızda yer alan kalemlerin bakiyelerinin oluşumuna da sebebiyet vermektedir.

Değerleme işlemlerinden reeskont; alacak ve borç senetlerinin değerlendirme günündeki değerlerine indirgenmesi işlemidir. Çünkü değerlendirme gününde senedin nominal değeri, değerlendirme günü ile senedin vade tarihi arasındaki süreye isabet eden faizi de kapsamaktadır. Reeskont işlemi ile faiz miktarı tespit edilmektedir. Tespit edilen miktar, kurumların mali karlarının hesaplanmasında göz önüne alındığından, mükelleflerin vergi matrahları böylece bir çeşit gelecek dönemlerini ilgilendiren gelir ve giderlerinden arındırılmaktadır. Bu makalemizde alacak ve borç senetlerinin değerlendirme gününde nasıl değerlendirileceği ve muhasebeleştirileceği ile özellikli durumlara yer verilmiştir.¹

2- YASAL DÜZENLEMELER

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 258. maddesi ile Değerleme'nin tanımı yapılmış olup anılan kanun maddesi gereğince Değerleme; vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi

(*) Vergi Denetmeni

¹ Dr. Barış SİPAHİ, Marmara Üni. İİBF İşl. Böl. Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı Ar. Gör. "Alacak Ve Borç Senetlerinde Reeskont" archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum

kıymetlerin vergi kanunlarında gösterilen gün ve zamanlardaki değerlerinin saptanmasıdır.

Değerleme ölçüleri ise VUK'un 261'inci maddesinde tespit edilmiştir. Alacak ve borç senetlerinin değerlendirme ölçüsü olan tasarruf değeri ise; "Bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arz ettiği gerçek değerdir." şeklinde VUK'un 264. maddesinde açıklanmıştır.

Alacak ve Borçlarla ilgili düzenleme anılan kanunun 281. ve 285. maddelerinde yer almıştır. Söz konusu madde hükümleri aşağıdaki şekildedir:

Alacaklar

Madde 281: (5228 sayılı Kanunun 59/1-b maddesiyle değiştirilen ibare. Geçerlilik, 01.01.2004, Yürürlük; 31.07.2004) Alacaklar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır. (*)

Vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar değerlendirme gününün kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde, senette faiz nispeti açıklanmış ise bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi uygulanır.

Bankalar ve bankerler ile sigorta şirketleri alacaklarını ya Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddi ile, değerlendirme günü kıymetine irca ederler.

Borçlar

Madde 285: (5228 sayılı Kanunun 59/1-c maddesiyle değiştirilen ibare. Geçerlilik, 01.01.2004, Yürürlük; 31.07.2004) Borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit borçlar değerlendirme

gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır. (*)

Vadesi gelmemiş olan senede bağlı borçlar değerlendirme günü kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde senette faiz nispeti açıklanmışsa bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddinde bir faiz uygulanır.

Banka ve bankerler ile sigorta şirketleri borçlarını, Cumhuriyet Merkez Bankasına resmi iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddiyle, değerlendirme günü kıymetine irca ederler.

(3239 sayılı Kanunun 22'nci maddesiyle eklenen fıkra) Alacak senetlerini değerlendirme gününün kıymetine irca eden mükellefler, borç senetlerini de aynı şekilde işleme tabi tutmak zorundadırlar.

Maddelerde yer alan "değerleme gününün kıymetine irca etme", o değerın Tasarruf Değeri ile değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. Tasarruf değeri ise yukarıda açıklandığı üzere bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arz ettiği değerdir.

Yasal düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, reeskont işlemi, mükelleflerin ihtiyarına bırakılmıştır. Ancak mükelleflerin alacak senetlerine bu işlemi yapıp borç senetlerine yapmama gibi bir seçimlik hakları yoktur. Alacak senetleri reeskonta tabi tutulduğunda borç senetlerinin de reeskonta tabi tutulması zorunludur. Öte yandan, 1 No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; bu mükellefler için reeskont uygulaması zorunlu hale getirilmiştir. Bu zorunluluk ticari karın hesabında geçerlidir. Bununla birlikte kanun metinleri ile açıkça ortaya konulduğu üzere banka, banker ve sigorta şirketlerinin reeskont yapmaları için alacak ve borçların senede bağlı olmasına gerek olmaksızın, senede bağlı olsun veya olmasın alacak ve borçları için reeskont yapmak zorundadırlar.²

² GÜNGÖR Adem, " Alacak ve Borç Senetlerinde Reeskont Uygulaması", Vergi Raporu, Sayı:99

**3- REESKONTA TABİ TUTULACAK ALACAK
ve BORÇLARIN ÖZELLİKLERİ****a) Alacak veya Borcun İktisadi İşletme
Bünyesinde Doğmuş Olması Gerekir:**

Bir alacak veya borcun reeskonta tabi tutulabilmesi için, söz konusu alacağın gelir yaratıcı ya da hasılat unsuru, keza borcun da maliyet veya gider unsuru olması gerekmektedir. Çünkü, reeskont işleminin mantığı gelir ya da hasılat veya maliyet ya da gider etkisi birden fazla yıla sirayet eden alacak ve borçların dönemsellik ilkesi gereği ait oldukları döneme mal edilmesidir.³

Bu durumda gelir ya da hasılat unsuru içermeyen avans niteliğindeki senetler ile teminat amacı ile alınan teminat senetleri ve hatır senetleri reeskonta tabi tutulamazlar. Diğer taraftan gelir unsuru bulunan alacak senetlerinin içindeki katma değer vergisi tutarlarının da reeskonta tabi tutulmasında bir engel bulunmamaktadır. Buna göre, işletmenin mal ve/veya hizmet artışından kaynaklanan bir alacak senedi var ise, bu senedin içerisinde katma değer de dahil bulunuyorsa, bu takdirde söz konusu senet bedeli üzerinden reeskont hesaplamak mümkündür.⁴

**b) Alacak ve Borç Senede Bağlanmış
Olmalıdır:**

Alacağın veya borcun reeskont işlemine tabi tutulabilmesi için alacak ve borcun bir senede bağlı olması gerekir. Bir senede bağlı olmayan alacak ve borçlar için reeskont hesaplanması mümkün değildir. Ancak banka, banker ve sigorta şirketleri bu zorunluluğun dışındadır. Bunlar senede bağlı olsun veya olmasın tüm alacak ve borçlarını reeskont işlemine tabi tutmak zorundadırlar.

c) Senet Bir Wade İçermelidir:

Alacağın veya borcun reeskont işlemine tabi tutulabilmesi için alacak ve borç senedinin vade içermesi gerekir. Çünkü sadece gelecek dönem de tahsil edilebilecek veya ödenebilecek bir borç reeskont işlemine tabi tutulabilir. Senedin belli bir tarih içermesi, senette belirtilen alacağın senet üzerinde yazılı vadeden önce tahsil edilemeyeceği ve borçlunun da vadeden önce borcunu ödemek zorunda olmadığı anlamına gelir. Görüldüğünde ödenecek olan veya belli bir vadeyi içermeyen senetler reeskont işlemine tabi tutulamaz.

**d) Alacak veya Borcun Bağlı Olduğu Senedin
Vade İçermesi Gerekir:**

Reeskonta tabi tutulacak alacak veya borç senedinin aynı zamanda vade içermesi gerekir. Çünkü reeskont işlemi mantığı gereği ancak gelecek dönemde tahsil edilebilecek veya ödenebilecek alacak veya borçlara uygulanabilir.

**e) Senede Bağlı ve Wade İçeren Alacak veya
Borcun Değerleme Günü İtibari ile
Vadesinin Gelmemiş Olması Gerekir:**

Alacak veya borcun reeskont işlemine tabi tutulabilmesi için, söz konusu alacak veya borcun bağlı olduğu senedin vadesinin değerlendirme günü itibari ile gelmemiş olması gerekmektedir.

**f) Alacak veya Borç Senedinin Değerleme
Günü İtibariyle İşletmenin Aktifinde veya
Pasifinde Yer Alması Gerekir:**

Reeskont işlemine tabi tutulacak alacak veya borç senedinin değerlendirme günü itibariyle işlet-

³ SÖYLER Halil, Tüm Yönleri İle Reeskont İşlemleri İstanbul 22 Eylül 2003

⁴ Beyanname Düzenleme Kılavuzu, HUD 2007

menin aktifinde ya da pasifinde yer alması gerekmektedir. Ancak alacak senedinin değerlendirilmesini itibariyle teminata veya tahsile verilmiş olması reeskonta tabi tutulmasına engel teşkil etmez.

4- REESKONT İŞLEMİNDE ÖZELLİK ARZ EDEN DURUMLAR

a) Vadeli Çeklerde Reeskont:

Ticaret Hukukumuzda çek, keşidecinin mevduatının bulunduğu bankaya, bu mevduattan belirli bir meblağı kendisinin öngördüğü kişilere ödemesi için vermiş olduğu yetkiyi ortaya koyan bir kambiyo senedir. Bununla birlikte, çeki, diğer kambiyo senetlerinden ayıran en önemli özellik, onun bir ödeme aracı olmasıdır. Çek, poliçe ve bono gibi kredi fonksiyonuna sahip değildir.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 692 ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan çeklerin çek niteliğini haiz olabilmesi için;

- 1- Çek Kelimesini
- 2- Kayıtsız ve şartsız muayyen bir bedelin ödenmesini
- 3- Ödeyecek kimsenin "muhatapın" ad ve soyadını,
- 4- Ödeme yerini,
- 5- Keşide "Düzenleme" gününü ve yerini,
- 6- Çeki çeken kimsenin (keşidecinin) imzasını ihtiva etmesi zorunlu olup, sayılan unsurlardan bir veya birkaçının bulunmaması o belgeyi çek olmaktan çıkaracaktır.

Görülebileceği üzere, çekte bulunması gerekli unsurlardan olan keşide günü (tarihi) çekin ödenmek üzere muhataba ibraz süresinin belirlenme-

sinde önem taşımakta ve keşide tarihi çekin düzenlendiği andaki tarih olarak kabul edilmektedir.

Yukarıda da ayrıntılı açıklandığı üzere Vergi Usul Kanunu uyarınca vadesi gelmemiş olan alacak ve borç senetlerinin reeskonta tabi tutulması gerekecektir. Ancak bir ödeme aracı olarak kullanılan çeklerin vadeli düzenlenmiş olması adına çek düzenlenen yükümlünün ancak değerlendirilme gününde vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçlar için uygulanması öngörülen Vergi Usul Kanununda yer alan reeskont uygulamasından yararlanmasına imkan tanımamaktadır.⁵

04.04.2000 tarih ve E:1999/408, K:2000/144 sayılı Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararı'nda⁶ ; çekin vade ve faiz kaydı taşımasının yasal olarak mümkün bulunmadığı, uygulamada çekin çeşitli sebeplerle vadeli düzenlenmiş olmasının adına çek düzenlenen mükellefin, ancak değerlendirilme gününde vadesi gelmemiş senede bağlı alacaklar için uygulanması öngörülen V.U.K.'un 281'nci maddesindeki düzenlemeden yararlandırılmasına olanak vermeyeceğine hükmedilerek vadeli çeklerin reeskonta tabi tutulmayacağı belirtilmiştir.

Aynı şekilde 19 Aralık 2000'de Danıştay 4. Dairesi tarafından verilen bir kararda⁷ " Vadeli olarak düzenlenen çeklerin reeskonta tabi tutularak, bulunan reeskont tutarının kurum kazancından indirilmesine ilişkin mahkeme kararı yerinde değildir. Çünkü bu konudaki kanun hükmü sadece vadeli düzenlenmesi mümkün olan senetlere ilişkin olup çekte vade bulunamayacağından, bu hükmün uygulanma olanağı yoktur." Yine 10 Haziran 2002'de Danıştay'ın 4. Dairesince veri-

⁵ Vergi Usul Kanunu Sirküleri / 41

⁶ Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 07.04.2000 tarih ve E 1999/448, K 2000/145 sayılı kararı.

⁷ Danıştay 4. Daire 19.12.2000 tarih ve E.2000/662 K.2000/5353.

⁸ Danıştay 4. Daire 10.06.2002 tarih ve E.2001/1399 K.2002/2405.

len bir kararda⁸ "Vadeli olarak düzenlenen çekler reeskonta tabi tutulamayacaktır." şeklinde hükmedilmiştir.

Dolayısıyla, vadenin söz konusu olmadığı bu ödeme aracının reeskonta tabi tutularak hesaplanan reeskont tutarının gider yazılması mümkün değildir. Ancak ticari kârın tespiti için reeskont işlemi yapılabilir. Bu durumda hesaplanıp gider kaydedilen reeskont tutarı vergi matrahının saptanmasında kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınacaktır.⁹

b) Yabancı Para Cinsinden Alacaklar ve Borçlarda Reeskont:

22.07.1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunu'nun 7. maddesi ile yabancı paralar cinsinden olan senetli alacakların reeskonta tabi tutulması imkanı getirilmiştir. Yabancı para cinsinde olan alacak ve borçları reeskonta tabi tutulmasında aşağıdaki şartların aranması gerekmektedir.

- Yabancı para cinsinden olan alacak veya borcun senede bağlı olması,
- Senedin bir vade içermesi,
- Değerleme gününde senedin vadesinin gelmemiş olması,
- Reeskonta tabi tutulacak alacak senedinin ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olması,
- Alacak veya borç senedinin işletmenin aktifine kayıtlı olması.

Bu şartların tamamının var olması halinde, yabancı para cinsinden düzenlemiş olan alacak veya borç senetlerinin değerlemesinde reeskont uygulaması yapılabilecektir.

Senette faiz oranının yazılı olması halinde bu

faiz oranı esas alınır. Senette faiz oranının yazılı olmadığı durumlarda ise değerlemede gününde geçerli olan Londra Bankalar Arası Faiz Oranı (LIBOR) esas alınır.¹⁰

c) Senet Bedeline Dahil Olan KDV'nin Durumu:

Senet bedellerine dahil olan KDV'lere reeskont uygulanıp uygulanmayacağı konusu tartışmalıdır. Maliye bakanlığınca verilen bir özeltge; şirketlerin ekonomik faaliyetlerinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan ve şirketlerin satışları sırasında satış bedeli ile birlikte alacak senedinin bedelini oluşturan KDV, işletme alacaklarının unsurunu teşkil eden ve dorudan doğruya mal veya hizmetin satılmasında kaynaklanan bir alacak olması nedenleriyle, reeskont uygulamasının alacak senedi içerisinde yer alan KDV, dahil bedel üzerinden yapılmasının mümkün olduğu belirtilmiştir. Bunun aksini savunan görüşler de bulunmaktadır. Bir görüşe göre; "... senet KDV tutarını da ihtiva edecek şekilde tanzim edilmişse, KDV tutarı hariç reeskont hesaplaması yapılır". Ancak senedin tamamı üzerinde reeskont hesaplaması yapılırsa KDV'ye isabet eden kısım KKEG olarak dikkate alınacaktır.¹¹

d) Teminata Verilen Senetler:

Teminata verilen senetler işletmenin mülkiyetinde olan ve halen işletme için bir alacağı temsil eden senetlerdir. Alacak senetlerinin bankaya teminata verilmiş olması ve karşılığında bir kredi alınmış olması, bu alacağın temlik edildiği anlamına gelmez. Teminata verilen senetler karşılığında bankadan alınan krediler ile senetler arasında ilişki istendiğinde başka senetlerle değışti-

⁹ GÜNGÖR Adem, " Alacak ve Borç Senetlerinde Reeskont Uygulaması", Vergi Raporu, Sayı:99

¹⁰ SÖYLER Halil, Tüm Yönleri İle Reeskont İşlemleri İstanbul 22 Eylül 2003

¹¹ İÇEL Sedat, NURDAĞ Volkan, " Alacak ve Borç Senetlerinde Reeskont Uygulaması ve Muhasebeleştirilmesi", Vergi Raporu, Sayı:111

rilebilir. Diğer taraftan bu senetlerle işletmenin portföyündeki senetler arasında bir fark bulunmamaktadır. Bu nedenle teminata verilen alacak senetleri de reeskonta tabi tutulabilmektedir.

5- REESKONT TUTARININ HESAPLANMASI

Alacak senetleri ve borç senetlerinin tasarruf değeri ile değerlendirilerek muhasebeleştirilmesi öncesi reeskont tutarının hesaplanması ve bu hesaplama çerçevesinde ilgili muhasebe kayıtlarının yapılması gerekir. Reeskont tutarının hesaplanmasında ise aşağıdaki iki formülden yararlanılabilir. Formüllerden ilki senedin tasarruf değerini verirken, ikincisi direkt reeskont tutarının he-

$$\text{Senedin Tasarruf Değeri} = \frac{A \times 360}{360 + (n.t)}$$

saplanmasını sağlar.

Formül 1: Senedin Tasarruf Değeri (Dış İskonto)

$$\text{Reeskont Tutarı} = \frac{A \times n \times t}{360 + (n.t)}$$

Reeskont Tutarı = Senedin İtibari Değeri – Senedin Tasarruf Değeri

Formül 2. Reeskont Tutarı (İç İskonto)

Formüllerde yer alan kısaltmalar ise;

A: Senedin itibari değeri.

n: Değerleme günü ile senedin vadesi arasındaki gün sayısı.

t: Senedin üzerinde yazılı olan faiz oranı ya da T.C. Merkez Bankasınınca belirlenen reeskont oranı. (Yabancı para üzerinden düzenlenen senetlerde senedin üzerinde yazılı faiz oranı yok ise Londra Bankalar Arası Faiz Oranı (LIBOR)¹²

İç İskonto; senedin net değerinden hareketle iskonto tutarının hesaplanmasına dayanır. Dış iskonto oranı ise senedin nominal tutarından hareket eder. Reeskont hesaplamasında iç iskonto yöntemi mi, dış iskonto yöntemi mi uygulanacağı konusunda çeşitli tartışmalar yapılmıştır. Dağıştay hesaplamalarda iç iskonto yönteminin kullanılacağı yönünde kararlar vermiştir. Dış iskonto formülünün kullanılması durumunda iskonto tutarı, senedin nominal değerini geçebilmekte ve senedin reeskont sonrası değerinin eksi görülmesine yol açabilmektedir. Maliye Bakanlığı'nın 238 Sıra No'lu VUK Genel Tebliğ'inde reeskont işlemlerinin iç iskonto yöntemi ile yapılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca söz konusu tebliğ hükümleri uyarınca alacak ve borç senetlerinin reeskontunda dikkate alınacak faiz oranı, eğer senet üzerinde faiz oranı yazılı ise; bu oranın reeskont hesaplamalarında kullanılması gerektiği, şayet senet üzerinde faiz oranı yok ise; bu durumda reeskont hesaplamasında kullanılacak faiz oranının T.C. Merkez Bankası tarafından belirlenen kısa vadeli avans işlemlerine uygulanan faiz oranı belirtilmiştir.

6- REESKONT TUTARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Alacak ve borç senetlerinde hesaplanan reeskont tutarının muhasebeleştirilmesinde bilanço-yu düzenleyici hesaplar olan 122 Alacak Senetleri Reeskontu (-), 322 Borç Senetleri Reeskontu (-) hesapları ile gelir tablosu hesaplarından 647 Reeskont Faiz Gelirleri, 657 Reeskont Faiz Giderleri hesapları kullanılır.

31.12.2009 tarihi itibarıyla yapılacak kayıtlar:

¹² Dr. Barış SİPAHI, Marmara Üni. İİBF İşl. Böl. Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı Ar. Gör. "Alacak Ve Borç Senetlerinde Reeskont" archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum

• Alacak senetlerine ait hesaplanan reeskontun muhasebeleştirilmesi.

_____ **31.12.2009** _____
657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ

122 ALACAK SENETLERİ REESKONTU
Alacak senetlerinin reeskont kaydı
_____ / _____

• Borç senetlerine ait hesaplanan reeskontun muhasebeleştirilmesi.

_____ **31.12.2009** _____
322 BORÇ SENETLERİ REESKONTU

647 REESKONT FAİZ GELİRLERİ
Borç senetlerinin reeskont kaydı
_____ / _____

01.01.2010 tarihi itibariyle yapılacak kayıtlar:

• Alacak senetlerine ait hesaplanan reeskontun iptali.

_____ **01.01.2010** _____
122 ALACAK SENETLERİ REESKONTU

647 REESKONT FAİZ GELİRLERİ
Önceki dönemde hesaplanan
reeskont tutarının iptali
_____ / _____

• Borç senetlerine ait hesaplanan reeskontun iptali.

_____ **01.01.2010** _____
657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ

322 BORÇ SENETLERİ REESKONTU
Önceki dönemde hesaplanan
reeskont tutarının iptali

_____ / _____
ÖRNEK1: (A) A.Ş'nin portföyünde 31.12.2009 tarihi itibari ile nominal değeri 300.000 TL de-

$$\text{Reeskont Tutarı} = \frac{A \times n \times t}{360 + (n \cdot t)}$$

ğerleme gününden vadesine kalan gün sayısı 90 olan bir alacak bulunmaktadır. Senet üzerinde faiz oranı %25'tir.

$$\text{Reeskont Tutarı} = \frac{300.000 \times 90 \times 0,25}{360 + (90 \times 0,25)} = \frac{6.750.000}{382,50} = 17.647$$

_____ **31.12.2009** _____

657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ 17.647

122 ALACAK SENETLERİ REESKONTU 17.647
Alacak senetlerinin reeskont kaydı

_____ **01.01.2010** _____

122 ALACAK SENETLERİ REESKONTU 17.647

647 REESKONT FAİZ GELİRLERİ 17.647
Önceki dönemde hesaplanan
reeskont tutarının iptali

_____ / _____

ÖRNEK2: (A) A.Ş'nin bilançosunda 31.12.2009 tarihi itibari ile 10.000 USD (Kayıtlara 13.000 YTL olarak alınmıştır) tutarında borç senedinin vadesine 90 gün bulunmaktadır. Senedin faiz oranı %20 olarak belirtilmiştir. 31.12.2009 itibari ile dolar kuru 1,4 TL olup işletme 90 gün vadeli senedi reeskonta tabi tutmuştur. Bu bilgiler ışığında reeskont tutarı aşağıdaki gibi hesaplan-

çaktır.

$$\text{Reeskont Tutarı} = \frac{10.000 \times 90 \times 0,20}{360 + (90 \times 0,20)} = \frac{180.000}{378} = 476$$

Yukarıda yapılan hesaplama göre vadesine 90 gün kalan boş senedi için hesaplanan reeskont tutarı 476 USD'dir. 31.12.2009 tarihindeki döviz kuru 1,4 TL olduğu için reeskont tutarı $476 \times 1,4 = 666,00$ TL'dir.

Yabancı para cinsinden alacak ve borçlarda da muhasebe kayıtları Türk Lirası üzerinden düzenlenen senetler ile aynıdır. Sadece dönem sonunda reeskont işleminden ayrı olarak, bu senetlerin Türk Lirası karşılıkları bilanço günündeki değerlendirme kurlarına göre düzeltilir. Değerleme sonucu oluşan farklar da 646 Kambiyo Karları Hesabı veya 656 Kambiyo Zararları Hesabına aktarılır.

Bu durumda $1,4 - 1,3 = 0,1 \times 10.000 = 1.000$ TL'nin kur farkı olarak kayıtlara alınması gerekmektedir.

Muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

_____ **31.12.2009** _____

656 KAMBYO ZARARLARI 1000
321 BORÇ SENETLERİ 1000

_____ **31.12.2009** _____

322 BORÇ SENETLERİ REESKONTU 666
647 REESKONT FAİZ GELİRLERİ 666

_____ **01.01.2010** _____

657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ 666
322 BORÇ SENETLERİ REESKONTU 666

_____ / _____

7- SONUÇ

Değerleme gününde senedin nominal değeri, değerlendirme günü ile senedin vade tarihi arasındaki süreye isabet eden faizi de kapsamaktadır. Reeskont işlemi ile faiz miktarı tespit edilmektedir. Tespit edilen miktar, kurumların mali karlarının hesaplanmasında göz önüne alındığından, mükelleflerin vergi matrahları böylece bir çeşit gelecek dönemlerini ilgilendiren gelir ve giderlerinden arındırılmaktadır. Bu makalemizde alacak ve borç senetlerinin değerlendirme günündeki değerlerine indirgenmesi işlemi olan ve dönemsellik ilkesinin uygulanmasına olanak veren reeskontun tutarının hesaplanmasına, muhasebeleştirilmesine, reeskonta tabi tutulacak senetlerin taşınması gereken şartlara ve bazı özellikli durumlara yer verilmiştir.

KAYNAKÇA:

- 1- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
- 2- 238 Seri No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği
- 3- Vergi Usul Kanunu Sirküleri / 41
- 4- SÖYLER Halil, Tüm Yönleri İle Reeskont İşlemleri İstanbul 22 Eylül 2003.
- 5- YILDIZ A.Murat, Dönem Sonu İşlemlerinin Vergisel Boyutu Ankara 2004.
- 6- GÜNGÖR Adem, " Alacak ve Borç Senetlerinde Reeskont Uygulaması", Vergi Raporu, Sayı:99
- 7- İÇEL Sedat, NURDAĞ Volkan, " Alacak ve Borç Senetlerinde Reeskont Uygulaması ve Muhasebeleştirilmesi", Vergi Raporu, Sayı:111
- 8- Dr. Barış SİPAHİ, Marmara Üni. İİBF İşl. Böl. Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı Ar. Gör. "Alacak Ve Borç Senetlerinde Reeskont" archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum
- 9- Beyanname Düzenleme Kılavuzu, HUD yayınları, 2007
- 10- ÖZMEN M.Akif, Gelir ve Kurumlar Vergi-